

Bazı alimler "Teşbihten sakınmayan sapıtır." mealinde beyanat vermişlerken, Risale-i Nur'da temsil ve teşbihlerin sık kullanılmasını nasıl anlayabiliriz?

Risale-i Nur'daki temsili hikayelerin hakikatlere olan hizmeti, soyut ve felsefi delillerden daha etkili daha ikna edicidir.

Maddi alemde uzaktaki bir cismi çıplak gözle göremediğimiz için, o cismi yakınlaştırmak için dürbün kullanırız, soyut mana ve olguları bulabilmek için, üstüne somut simge ve semboller koyarız, derin ve ince şeyleri görebilmek için mikroskoba müracaat ederiz, dağınık ışıkları toplamak için mercek kullanırız.

Aynı şekilde, manalar ve maneviyat alemindeki *ince, derin, uzak, dağınık ve soyut manaları* anlamak ve görebilmek için de maddi alemdeki mercek, mikroskop, dürbün, sembol gibi şeylere benzeyen bu temsil, hikaye, hayali seyahat gibi anlatım metotlarını kullanmak gerekiyor. Üstad Hazretlerinin eserlerinde, temsil ve hikayeleri bolca ve kesretle kullanmaları, bu ince sırdan ileri geliyor.

Kaldı ki temsil ve teşbih getirme Kur'anî bir yoldur. Benzer teşbih ve mecazları ayet ve hadislerde de görmekteyiz. Bu sınıfa giren çok ayet ve hadisler mevcuttur. Bunlardan bazılarını örnek olarak verelim:

"Allah'ın eli kulların ellerinin üstündedir." (Fetih, 48/10)

"Sadece Rabbinin yüzü bakidir." (Rahman, 55/27)

"Benim nefsimdekini bilirsin; fakat ben senin nefsinde bulunanı bilmem." (Maide, 5/116)

"Allah, gökleri, yeri ve her ikisinin arasındakileri altı günde yaratmış, sonra da Arş'ın üzerine istivâ etmiştir." (Secde, 32/4)

Hem Risale-i Nur'da Kur'an'a iktidaen kullanılan temsil ve teşbihler, işe yaramayan hayali temsil ve teşbihler değil, **kıyas-ı temsilî** yöntemi denilen temsillerdir.

Kıyas-ı temsilî yöntemi; kâinatta söz konusu olan genel bir kaideyi belli bir nesnede (cüz'î) belirleyip, o kaidenin aynı kategoriye giren tüm cüzlerinde de geçerli olduğu neticesine ulaşmayı hedefler. Güneşin nurlu bir varlık olmasından dolayı her parlak şeyde yansıması, cüz'î bir kaidedir; bu kaideden hareketle *"Her nuranî varlık*

parlak şeylerde yansıyabilir." küllî sonucuna ulaşılabilir. Bu yaklaşımı mantığın genel ilkelerine göre, kıyasın ya tüme varım (istikra) ya da temsilin alt bölümlerinden birine dahil edebiliriz.

Kıyas-ı temsilin en parlak yüzü, külliyi cüzide bulmak ve daha sonra külliyete intikal etmektir. Çok insan bir anda külliyeye intikal edemez, ama cüziden külliyeye intikal edebilir. Zira küllinin can damarının birisi cüzide de atıyor. İşte kıyas-ı temsili cüzide atan bu damarı tutturmak ile bütün vücudun damarlarına intikal ettirip diğer alanları da fark ettiriyor.

Yani Risale-i Nur'da kullanılan temsil ve teşbih, insanların anladığı aslı astarı olmayan hikayeler gibi değildir. Bu temsil ve teşbihler bilim ve mantıkta kullanılan kesin önermeler tarzında ve kuvvetindedir.

"En üstün misali (temsil ve teşbihi) ise Allah verir. O Güçlü'dür, Hakim'dir." (Nahl, 16/60)

Sapkın olan teşbih, Allah'ı -haşa- mahlukata benzeterek imandan sapan **Mücessime** ve **Müşebbihe**'dir.